

Simon Rosenqvist

Varför Tännsjö bör bli vegetarian

Jag har på ryktesväg hört att Torbjörn Tännsjö, professor i praktisk filosofi vid Stockholms universitet, inte är vegetarian. Så här säger han till tidningen *Fokus*:

[J]ag tycker inte det är fel att äta kött, det viktiga är att vi erbjuder djuren ett bra liv och en bra död. Om man bojkottar kött tycker jag det är en signal om att djuren inte borde finnas. Jag menar också att få liv, djurens eller människors, är så dåliga att det hade varit bättre om de aldrig funnits.¹

Jag ska argumentera för att Tännsjö borde inta motsatt hållning. Han borde anse det fel att äta kött. Därför borde han bli vegetarian. Anledningen till detta är en artikel, ”Why we ought to accept the repugnant conclusion”, som Tännsjö själv publicerat 2002 i tidskriften *Utilitas*.²

1. TÄNNSJÖ OCH VEGETARIANISM

Tännsjö är hedonistisk utilitarist. Han menar att vi (såväl individer som kollektiv) bör handla så att världen innehåller så mycket lycka som möjligt. Jag ska inte gå in på detaljerna med denna teori. Jag är själv sympatisk till den, och ska anta den som utgångspunkt.

Citatet i föregående avdelning tolkas väl bäst så här. Enligt Tännsjö leder köttätande till fler varelser på jorden, och därmed till en större total mängd lycka. På samma sätt leder vegetarianism till färre varelser, och en mindre total mängd lycka. Detta eftersom bönder i det senare fallet inte ges någon anledning att föda upp ett stort antal kor, kycklingar och svin, för att nämna några exempel.

Det avgörande för Tännsjö är att få djurs liv är så dåliga att det vore bättre om de aldrig funnits. Eftersom köttätande gör att vi föder upp fler djur, och eftersom de flesta djurens genomsnittliga lyckonivå ligger över nollgränsen, får vi därför mer total lycka om vi inte blir vegetarianer. Eftersom Tännsjö tycker att vi ska ordna världen så den innehåller mer

¹Lotta Engzell Larsson 2008.

²Torbjörn Tännsjö 2002.

total lycka, verkar det från ovanstående resonemang följa att vi inte bör bli vegetarianer.

2. DEN MOTBJUDANDE SLUTSATSEN

Den motbjudande slutsatsen är ett resultat inom befolkningsetiken. Anta att vi väljer mellan att skapa ett stort antal världar A, B, C, etc. Låt oss anta att det i värld A finns tio varelser med en total lyckomängd på 100, och att den genomsnittliga lyckonivån i värld A är 10. I värld B finns det fyrtio varelser med en total lyckomängd på 200, och den genomsnittliga lyckonivån är 5.

Eftersom den totala lyckan är större i B än i A, så är också B bättre än A. Det är bättre, enligt den hedonistiska utilitarismen, med 200 än 100 i lycka. Detta trots att varelserna i B bara har hälften så hög lyckonivå, 5 gentemot 10, som de i A.

Vi fortsätter nu att skapa världarna C, D etc. enligt samma mönster. I varje ytterligare värld ökar den totala mängden lycka, men eftersom den sprids ut på ett större antal varelser sjunker samtidigt den genomsnittliga lyckonivån.

Slutligen kommer vi till en värld Z. I värld Z bor det ett enormt antal varelser som alla har en genomsnittlig lyckonivå precis över nollgränsen, och vars liv därför är värda att leva i den alla minsta utsträckningen möjligt. Samtidigt bebos Z av så många varelser att den blir den värld med mest total lycka.

Den hedonistiska utilitaristen, inklusive Tännsjö, verkar tvingad att säga att värld Z är den bästa av världarna. Men detta verkar vara en motbjudande slutsats.

3. PROBLEMET FÖR TÄNNSJÖ

I sin artikel löser Tännsjö problemet med den motbjudande slutsatsen genom att anta:

- (a) Vi som människor lever liv som är (ur lyckosynpunkt) i snitt bara strax ovanför nollpunkten; vi lever liv som knappt är värda att leva.

Med andra ord antar Tännsjö att vi redan befinner oss i värld Z, eller en som liknar densamma.³ Det finns därför inget motbjudande i slutsatsen att Z är att föredra framför övriga världar, givet, så klart, att vi inte anser vår egen värld motbjudande.

³Ibid., s. 345–46.

Problemet för Tännsjö är följande. I och med sin hållning i frågan om vegetarianism verkar han anamma följande slutsats:

- (b) Djur i köttindustrin lever liv som är (ur lyckosynpunkt) i snitt ovanför nollpunkten; de lever liv värda att leva.

Detta är dock problematiskt, eftersom det också är rimligt att anta:

- (c) Människor lever liv som är (ur lyckosynpunkt) betydligt mer värda att leva än djur i köttindustrin.

Men (a), (b) och (c) är inkonsistenta. Om människor lever knappt, men inte mer, över nollpunkten, hur kan då djur leva över nollpunkten, givet att djuren samtidigt lever betydligt sämre liv än oss?

Som hedonistiska utilitarister måste jag och Tännsjö välja. Vi kan bara acceptera två av tre påståenden. Givet att (c) är rimlig, vilket jag antar att alla håller med om, så kan vi bara gå med på (a) eller (b); inte båda.

Nog måste lösningen på den motbudande slutsatsen, vilket kräver att vi accepterar (a), och som Tännsjö själv argumenterat så övertygande för, vara överordnad?

I så fall bör Tännsjö bli vegetarian.

Torbjörn Tännsjö, håller du med?

LITTERATUR

- Larsson, Lotta Engzell. 2008. "Torbjörn Tännsjö, filosof och optimist". *Fokus*, nr 13, <http://www.fokus.se/2008/03/torbjorn-tannso-filosof-och-optimist/>
Tännsjö, Torbjörn. 2002. "Why We Ought to Accept the Repugnant Conclusion". *Utilitas* 14, s. 339–59.